

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

> Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Aan de bevoegd gezagen van AOC Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland
T.a.v. mevrouw Van der Hoorn
Drechterwaard 10a
1824 EX ALKMAAR

Middelbaar Beroeps

Onderwijs

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

J. Roor

T +31 6 22 40 90 36
j.roor@minocw.nl

Onze referentie

31172794

Bijlagen

1

Datum

Betreft Besluit op uw aanvraag voorgenomen institutionele fusie AOC Clusius
College en ROC Kop van Noord-Holland

*Als u belang hebt bij dit besluit,
dan kunt u hiertegen binnen 6
weken, gerekend vanaf de
verzenddatum, bezwaar maken.
Stuur uw bezwaarschrift naar
DUO, Postbus 30205, 2500 GE
Den Haag. U kunt uw bezwaar
ook digitaal indienen op
www.bezwaarschriftenocw.nl.*

Geachte mevrouw Van der Hoorn,

Op 29 april 2021 is uw aanvraag voor goedkeuring van een bestuursoverdracht (ook wel bestuurlijke fusie genoemd) per 1 januari 2022 en een institutionele fusie per 1 augustus 2022 tussen Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland in goede orde ontvangen.

Bij brief d.d. 19 augustus 2021 is mijn voorganger reeds akkoord gegaan met de bestuursoverdracht. Het besluit over de institutionele fusie is bij brief d.d. 27 juli 2021 opgeschort tot het moment dat er meer duidelijkheid zou zijn over het van kracht gaan van de Wet bestuurlijke harmonisatie beroepsonderwijs. Op 3 december 2021 is de genoemde wet gepubliceerd in de Staatscourant en is op 1 januari 2022 grotendeels in werking getreden. Bij brief d.d. 23 december jl. bent u daarom geïnformeerd over het einde van de eerder genoemde opschorting en ook over het verlengen van de beslistermijn over de institutionele fusie. Deze termijn loopt nu af op 26 maart 2022. In deze brief ga ik in op mijn besluit over de institutionele fusie.

Op 1 oktober 2011 is de Wet fusietoets in het onderwijs (Stb. 2011, 95) in werking getreden waarmee onder andere de Wet educatie en beroepsonderwijs is gewijzigd. Sindsdien is voor een fusie in het onderwijs goedkeuring van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap nodig. Op 1 augustus 2017 is de Regeling en beleidsregels fusietoets in het onderwijs 2017 in werking getreden (Stcrt. 2017, 41402; rectificatie in Stcrt. 2017, 41402¹). Ten behoeve van dit besluit is uw aanvraag getoetst aan de voorwaarden van deze wet en regeling.

De Commissie Macrodoelmatigheid MBO (hierna: de adviescommissie) heeft 30 juni 2021 advies aan mij uitgebracht over uw aanvraag. Het integrale advies is bijgevoegd bij dit besluit. De adviescommissie adviseert, alles overwegende, de institutionele fusie goed te keuren. Dit advies neem ik over.

¹ Huidige regeling is te vinden op: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0039819>.

Afweging van de onder artikel 5 van de Regeling en beleidsregels fusietoets in het onderwijs 2017 genoemde criteria leidt tot de conclusie, dat er in het geval van deze voorgenomen fusie geen sprake is van een significante belemmering van de daadwerkelijke variatie van het onderwijsaanbod, in het opzicht van de diversiteit van onderwijsaanbieders in het middelbaar beroepsonderwijs, gelet op het geheel van de voorzieningen op het gebied van het onderwijs, bedoeld in artikel 2.1.11, eerste lid, van de Wet educatie en beroepsonderwijs.

Onze referentie
31172794

De fusie draagt o.a. bij aan het verder kunnen anticiperen op de gevolgen van demografische krimp. De adviescommissie geeft aan dat de fusie de mogelijkheden versterkt om het (verwachte) aantal mbo-studenten te stabiliseren en daarmee de continuïteit van een divers aanbod van beroepsonderwijs in de regio te waarborgen. Ook beoogt de fusie om mogelijkheden te vergroten om het aanbod inhoudelijk te ontwikkelen gelet op de actuele ontwikkeling van de regionale arbeidsmarkt vraag. Het lokale beoordelingsproces van afstemming rond de voorgenomen fusie heeft geleid tot draagvlak onder de direct betrokkenen, als ook onder andere stakeholders zoals het bedrijfsleven. De overige criteria leveren geen belangrijke argumenten op tegen de voorgenomen fusie.

BESLUIT

Gelet op de artikelen 2.1.3 en 2.1.8 tot en met 2.1.12 van de Wet educatie en beroepsonderwijs, het bepaalde in de Regeling en beleidsregels fusietoets in het onderwijs 2017, het bovenbedoeld advies, en daarbij alle feiten en omstandigheden in aanmerking nemende, verleen ik goedkeuring aan institutionele fusie tussen de Stichting Clusius College en de Stichting Regionaal Opleidingen Centrum Kop van Noord-Holland per 1 augustus 2022.

Het doet mij deugd dat de adviescommissie in haar advies ook heeft aangegeven dat de fusie in voldoende mate de (bestaande) menselijke maat respecteert en waarborgt. Ik hecht hier veel waarde aan. Ik wil u dan ook oproepen om te doen wat nodig is om de menselijke maat stevig te verankeren in de nieuwe organisatie. Een cruciale randvoorwaarde voor goed beroepsonderwijs is onderwijs dat kleinschalig is georganiseerd, zodat leerlingen en studenten zich thuis voelen op een school en deel uitmaken van een kleine groep. Op basis van uw fusieaanvraag heb ik er alle vertrouwen in dat u ook in de nieuwe fusie-organisatie hierin zult slagen.

Ik wens u daarbij veel succes.

Met vriendelijke groet,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Robbert Dijkgraaf

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
mr. drs. I.K. van Engelshoven
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

bezoekadres
Parkstraat 83
2514 JG Den Haag

postadres
Postbus 85498
2508 CD Den Haag

070-7504570
info@cmmbo.nl
www.cmmbo.nl

plaats Den Haag
datum 30 juni 2021
kenmerk 2021168
betreft Advies fusietoets Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland

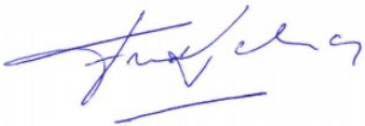
Geachte mevrouw Van Engelshoven,

De bevoegde gezagen van Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland hebben op 29 april 2021 gezamenlijk een aanvraag bij u ingediend voor goedkeuring van een bestuurlijk fusie per 1 januari 2022 en een institutionele fusie per 1 augustus 2022. De Commissie macrodoelmatigheid mbo (CMMBO) heeft de taak u te adviseren over de voorgenomen fusie. Hierbij biedt de CMMBO u haar advies aan (zie bijlage).

Op basis van de uitgevoerde analyse adviseert de CMMBO u goedkeuring te verlenen aan de voorgenomen bestuurlijke fusie van Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland. De CMMBO adviseert u ook goedkeuring te verlenen aan de institutionele fusie, zodra de wetswijziging Bestuurlijke harmonisatie beroepsonderwijs in werking treedt. Deze wetswijziging moet een institutionele fusie tussen de mbo-instelling van een verticale scholengemeenschap en een roc mogelijk maken.

Hoogachtend,

De Commissie macrodoelmatigheid mbo

A. Paling MBA
Voorzitter

ir. C.J. van Overveld
Secretaris

Bijlage:

- Advies en analyse bestuurlijke en institutionele fusie Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland

Onderwerp: Advies over voornemen bestuurlijke en institutionele fusie Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland

Datum: 30 juni 2021

Aanleiding

De bevoegde gezagen van het agrarisch opleidingscentrum Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland hebben op 29 april 2021 een aanvraag ingediend bij de minister van OCW voor goedkeuring van een bestuurlijke fusie per 1 januari 2022 en een institutionele fusie per 1 augustus 2022. De bestuurlijke fusie betreft de overdracht door de Stichting Regionaal Opleidings Centrum Kop van Noord-Holland van de instandhouding van de instelling ROC Kop van Noord-Holland (brinnr. 04EU) aan de Stichting Clusius College. De voorgenomen institutionele fusie kan plaatsvinden na inwerkingtreding van de wetswijziging Bestuurlijke Harmonisatie Beroepsonderwijs. Met deze wetswijziging wordt het Clusius College een verticale scholengemeenschap, bestaande uit een beroepscollege en een vo-school, waarna een institutionele fusie kan plaatsvinden met de instelling ROC Kop van Noord-Holland.

De Commissie macrodoelmatigheid mbo (CMMBO) heeft de taak de minister van OCW te adviseren over de voorgenomen fusie. Hierbij brengt de CMMBO haar advies uit.

Overwegingen

De analyse van de voorgenomen fusie is uitgevoerd op basis van de criteria in de ‘Regeling en beleidsregels fusietoets in het onderwijs 2017’. Op basis van de uitgevoerde analyse (zie bijlage 1) komt de CMMBO samengevat tot de volgende overwegingen:

Regionale context:

De verzorgingsgebieden van Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland zijn uit oogpunt van het mbo hoofzakelijk gelegen in de regio Noord-Holland Noord en overlappen volledig. Het aantal bekostigde vmbo-leerlingen en mbo-studenten van Clusius College is sinds 2016 gedaald. Deze daling zet zich, mede als gevolg van demografische ontwikkelingen en mobiliteit van mbo-studenten, volgens de raming van DUO de komende jaren naar verwachting door. Dit geldt ook voor de recente en verwachte ontwikkeling van het aantal bekostigde, initiële mbo-studenten van ROC Kop van Noord-Holland. Met name ROC Kop van Noord-Holland is er de afgelopen jaren in geslaagd deze daling van het aantal initiële studenten deels te compenseren met een toename van het aantal bekostigde, oudere mbo-studenten in de beroepsbegeleidende leerweg. Dit in de context van een Leven Lang Ontwikkelen (LLO). Daarnaast zijn contractactiviteiten op het gebied van educatie en cursussen uitgebreid. De fusie moet bijdragen aan een groei van m.n. post-initiële bbl-studenten en het vasthouden van mbo-studenten in de regio door thuisnabij onderwijs.

De recente en verwachte daling van het aantal bekostigde (m.n. initiële) studenten van beide instellingen en de onzekerheid over de mogelijkheden deze daling te compenseren met post-initiële bbl-opleidingen en thuisnabij onderwijs, dragen volgens de Beleidsregel bij aan een rechtvaardiging van de voorgenomen fusie tussen Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland. De fusie versterkt de mogelijkheden het (verwachte) totaal aantal mbo-studenten te stabiliseren en daarmee de

continuïteit van een divers aanbod van beroepsonderwijs in de regio te waarborgen. Dit geldt specifiek voor groen (voorbereidend) beroepsonderwijs waarvan Clusius College de enige aanbieder is in de regio.

Toegankelijkheid van een divers onderwijsaanbod

Uit oogpunt van keuzevrijheid en variatie van het onderwijs beoogt de fusie niet alleen bij te dragen aan het in stand houden van het huidige, complementaire aanbod van beroepsopleidingen van Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland in de regio, maar ook de mogelijkheden te vergroten om het aanbod inhoudelijk door te ontwikkelen gelet op de actuele ontwikkeling van de regionale arbeidsmarktvraag. Daarnaast biedt de fusie mogelijkheden voor het verduurzamen van de huidige, perspectiefvolle samenwerking tussen beide instellingen om een aanbod te verzorgen dat is toegesneden op een leven lang ontwikkelen. Het behoud van keuzevrijheid van studenten t.a.v. een gevarieerd regionaal aanbod van opleidingen draagt op basis van de Beleidsregel positief bij aan de beoordeling van de fusie. De fusie leidt per saldo tot het verdwijnen van één mbo-instelling in de regio. Uit oogpunt van keuzevrijheid van instellingen, kunnen veel mbo-studenten die Noord-Holland Noord wonen nog steeds uit meerdere instellingen kiezen.

Wat betreft bereikbaarheid en spreiding van onderwijsvoorzieningen heeft de voorgenomen fusie geen negatieve gevolgen. De bestaande locaties van Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland blijven, op basis van huidige inzichten, gehandhaafd. Er blijft daarmee in de gehele regio Noord-Holland Noord, met name in de kop van Noord-Holland, beroepsonderwijs beschikbaar in de nabijheid van studenten. De fusie levert naar verwachting zelfs een bijdrage aan een bredere spreiding van (bestaande) mbo-opleidingen in de regio. Daarnaast is er sprake van een relatief goede bereikbaarheid van onderwijsvoorzieningen van andere onderwijsinstellingen voor mbo-studenten die in Noord-Holland Noord wonen. Voor toegankelijk beroepsonderwijs voor jongeren in een kwetsbare positie hebben Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland, samen met andere partijen, ook een beweging in gang gezet om het onderwijs meer naar de praktijk en jongeren toe te brengen. Samengevat beoogt de fusie een bijdrage te leveren aan het behoud (en beperkte uitbreiding) van de bereikbaarheid en spreiding van onderwijsvoorzieningen.

(Macro)doelmatigheid

Uit oogpunt van interne doelmatigheid is de financiële positie van ieder van de twee instellingen voorafgaand aan de fusie voldoende. De fusie leidt tot een beperkte, structurele afname van overhead (bestuur, management en bedrijfsvoering). De fusie brengt incidentele frictiekosten met zich mee. Deze zijn gespecificeerd en door de instellingen te financieren. Daarnaast beschikt de fusieorganisatie over middelen om te kunnen investeren in het realiseren van beoogde doelen zoals doorontwikkeling van het onderwijs en leven lang ontwikkelen. De fusieorganisatie is, uit oogpunt van financiële continuïteit, voldoende flexibel om in te kunnen spelen op verschillende scenario's t.a.v. de ontwikkeling van het aantal leerlingen en studenten. Dit alles draagt op basis van de Beleidsregel bij aan een positieve beoordeling van de fusie.

De interne doelmatigheid van het huidige opleidingsaanbod van Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland vormt een aandachtspunt, zeker in het licht van de eerdergenoemde demografische ontwikkelingen. De fusie moet bijdragen aan het versterken van de (ontwikkel)doelmatigheid om met name het bestaande aanbod van opleidingen inhoudelijk actueel te houden, daarmee een bredere doelgroep te bedienen, op een meer flexibele, toegesneden en efficiënte wijze.

Wat betreft de externe doelmatigheid van het opleidingsaanbod in de regio Noord-Holland Noord hebben de betrokken vijf mbo-instellingen gezamenlijke werkafspraken gemaakt om onwenselijke concurrentie tussen de instellingen op studentenaantallen te voorkómen.

Het huidige arbeidsmarktperspectief van het opleidingsaanbod van beide instellingen is doorgaans voldoende tot goed. De fusie moet bijdragen aan mogelijkheden om opleidingen verder door te ontwikkelen om inhoudelijk de aansluiting te behouden met (technologische) ontwikkelingen in het werkveld. Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland participeren actief in regionale netwerken van bedrijven, overheden en onderwijsinstellingen om relevante opleidingen voor de regio te verzorgen. De fusieorganisatie zet dat voort.

Kwaliteit en responsiviteit van het onderwijs

De kwaliteit van het onderwijs van de twee instellingen is bij aanvang van de fusie voldoende. De kwaliteitszorg is voldoende tot goed, de onderwijsopbrengsten voldoende (mede dankzij een aanwezige ondersteunings- en zorgstructuur) en de algemene studenttevredenheid is rond het landelijk gemiddelde. De fusie moet minimaal bijdragen aan de continuering hiervan. Specifieke aandachtspunten zijn in beeld en worden aangepakt. Uitgangspunt voor de inrichting van de fusieorganisatie blijft dat de onderwijsteams zich eigenaar voelen van hun onderwijs en onderwijskwaliteit.

De fusie draagt naar verwachting bij aan het versterken van de responsiviteit van het onderwijs. De (deels gezamenlijke) huidige inspanningen van beide organisaties op het gebied van m.n. onderwijsvernieuwing en bedrijfsopleidingen worden hiervoor organisatorisch samengebracht en verbonden aan de onderwijsteams. Daarnaast moet de inrichting van een eigen academie bijdragen aan de verdere opbouw van expertise en kenniscirculatie binnen de organisatie over o.a. actuele ontwikkelingen in het werkveld en de vertaling daarvan in opleidingen.

Samengevat stelt de Commissie vast dat de fusieorganisatie duidelijke ambities heeft de kwaliteit en responsiviteit van het onderwijs verder te versterken en hiervoor randvoorwaarden schept, o.a. in de inrichting van de nieuwe organisatie en mogelijkheden heeft hierin te investeren. Het resultaat hiervan zal in de nabije toekomst moeten blijken.

Menselijke maat

Ten eerste moet de organisatie van het onderwijs ook na de fusie voor de individuele student en medewerker herkenbaar, toegankelijk en overzichtelijk te zijn. Ten tweede is er de (mede)zeggenschap over het onderwijs, de dagelijkse leiding moet herkenbaar en toegankelijk voor medewerkers, studenten en ouders.

Het onderwijs wordt op dit moment verzorgd op meerdere locaties, en is te typeren als kleinschalig. Ondersteuning en behandeling van vragen en klachten is zoveel mogelijk op locatieniveau georganiseerd. Dit blijft ook binnen de fusieorganisatie het uitgangspunt. Leerlingen, ouders en studenten zijn in voldoende mate tevreden over de sfeer en veiligheid op school. Ook de tevredenheid van medewerkers heeft nadrukkelijk aandacht in het instellingsbeleid, m.n. de ervaren werkdruk.

Vanuit de locaties worden de formele medezeggenschapsorganen gevoed. De fusieorganisatie kent straks één centrale ondernemingsraad, studentenraad en ouderraad.

De CMMBO stelt vast dat de voorgenomen bestuurlijke en institutionele fusie in voldoende mate de (bestaande) menselijke maat respecteert en waarborgt.

Intern en extern draagvlak

De Commissie concludeert op basis van haar analyse dat er intern en extern voldoende steun is voor de bestuurlijke en institutionele fusie van Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland. In- en externe communicatie vormt een integraal onderdeel van het fusieproces.

Intern de organisaties zijn o.a. medewerkers, leerlingen en studenten op verschillende manieren betrokken bij de aanloop naar de fusie en wordt een projectstructuur ingericht met medewerkers voor de verdere uitwerking en invoering van de fusie. Daarnaast zijn de betrokken medezeggenschapsorganen tijdig betrokken. Voor en na de zomer van 2020 hebben tussentijds verschillende aanvullende overlegmomenten plaatsgevonden over het voorstel tot fusie, de FER en de organisatie van het vervolg. Alle medezeggenschapsorganen en de Raden van Toezicht hebben inmiddels positief geadviseerd over de voorgenomen fusie.

Parallel aan het interne communicatieproces is ook met externe partijen gecommuniceerd over de voorgenomen fusie. Met andere mbo-instellingen in de regio zijn o.a. werkafspraken gemaakt over het voorkómen van ondoelmatige concurrentie en bestaande samenwerking met vo-scholen wordt door de fusieorganisatie voortgezet. Uit de reacties van het regionaal bedrijfsleven (waaronder branche- en netwerkorganisaties als VNO/NCW, Greenport Noord-Holland Noord, Seed Valley, het Ontwikkelingsbedrijf NHN) en lokale en provinciale overheden, blijkt dat partijen een fusie tussen ROC Kop van Noord-Holland en Clusius College een logische stap vinden die goed is voor de regio.

Conclusie

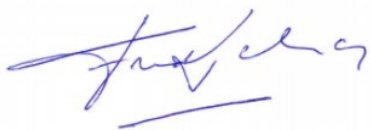
Op basis van artikel 2.1.11 van de WEB kan de minister van OCW goedkeuring onthouden indien als gevolg van de fusie de daadwerkelijke variatie van het onderwijsaanbod, in het opzicht van de diversiteit van onderwijsaanbieders in het middelbaar beroepsonderwijs, gelet op het geheel van de voorzieningen op het gebied van het onderwijs, op significante wijze wordt belemmerd. Op basis van voorgaande overwegingen komt de Commissie tot de conclusie dat de voordelen van de bestuurlijke en institutionele fusie opwegen tegen de nadelen. Er is geen sprake is van een significante belemmering van de variatie van het onderwijsaanbod als gevolg van deze voorgenomen bestuurlijke fusie.

Advies

De Commissie macrodoelmatigheid mbo adviseert de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap goedkeuring te verlenen aan de voorgenomen bestuurlijke fusie tussen de Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland en goedkeuring te verlenen aan de institutionele fusie indien de daarvoor benodigde wetswijziging in werking treedt.

Hoogachtend,

De Commissie macrodoelmatigheid mbo

A. Paling MBA
Voorzitter

ir. C.J. van Overveld
Secretaris

Bijlage 1: Analyse voornemen bestuurlijke en institutionele fusie Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland

1. fusiepartners

Gegevens fusiepartners

De fusiepartners zijn:

De Stichting Clusius College:

De Stichting Clusius College (nr. bevoegd gezag 40673, vestigingsplaats Alkmaar) is de rechtspersoon die de instelling Clusius College (brinnr. 25EF) in stand houdt. Het Clusius College is een agrarisch opleidingscentrum (aoc) dat middelbaar beroepsonderwijs in het domein Voedsel, natuur en leefomgeving en voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (profiel Groen) verzorgt in de provincie Noord-Holland.

Het bestuur van de Stichting Clusius College vormt een personele unie met de Stichting Uitwisseling en Studiereizen voor het Platteland (SUSP). Daarnaast heeft de Stichting een deelneming van 50% in de Coöperatie 'Onderwijsgroep Noordwest Holland' waarin gezamenlijk met ROC Kop van Noord-Holland contractactiviteiten worden uitgevoerd¹. De contractactiviteiten vormden in 2019 voor Clusius College een bescheiden deel van alle baten.

De Stichting Regionaal Opleidingen Centrum Kop van Noord-Holland :

De Stichting Regionaal Opleidingen Centrum Kop van Noord-Holland (nr. bevoegd gezag 40175, vestigingsplaats Den Helder) is de rechtspersoon die de instelling ROC Kop van Noord-Holland (brinnr. 04EU) in stand houdt. Het ROC Kop van Noord-Holland is een regionaal opleidingscentrum dat middelbaar beroepsonderwijs, vavo en contractactiviteiten (waaronder basiseducatie) verzorgt in de provincie Noord-Holland, met name de arbeidsmarktregio Noord-Holland (Noord).

Het bestuur van de Stichting ROC Kop van Noord-Holland vormt een personele unie met enkele andere rechtspersonen. Deze rechtspersonen zijn gericht op de uitvoering van contractonderwijs op het gebied van basiseducatie, beroepsonderwijs en trainingen. Er is voor gekozen deze activiteiten in aparte rechtspersonen onder te brengen om mogelijke financiële risico's voor het publiek bekostigde beroepsonderwijs te beperken en om publieke en private middelen van elkaar te scheiden. Tot slot heeft de Stichting een deelneming van 50% in de Coöperatie 'Onderwijsgroep Noordwest Holland' waarin gezamenlijk met Clusius College contractactiviteiten worden uitgevoerd. Het geconsolideerde jaarverslag omvat een samenhangend overzicht van alle activiteiten². De contractactiviteiten vormen in 2019 met ca. 22% een substantieel deel van alle baten.

¹ Veel deelnemers aan 'bedrijfsopleidingen' volgen een bbl-opleiding en komen in aanmerking voor publieke bekostiging, naast additionele, private baten. De totale omzet van groene cursussen en bedrijfsopleidingen is ca. € 0,7 mln. In de Jaarrekening 2019 is een resultaat van € 0,07 mln. Van de Coöperatie als baten uit werk in opdracht van derden opgenomen. Bron: Jaarverslag 2019, Clusius College.

² Het gaat hierbij om de Stichting Educatie Kop van Noord-Holland die in opdracht van gemeenten in de regio basiseducatie uitvoert (ca. € 1,2 mln aan omzet) en de Stichting Beroepsonderwijs Den Helder (met enkele onderliggende bv's; ca. € 1,6 mln omzet). Daarnaast voert Coöperatie Onderwijsgroep Noordwest Holland, vaak in aanvulling op bekostigde bbl-opleidingen, contractactiviteiten uit (hetgeen ca. € 4,6 mln aan omzet oplevert voor ROC Kop van Noord-Holland). Bron: Jaarverslag 2019, ROC Kop van Noord-Holland.

2. Aard van de fusie

Aard van de fusie

Het gaat hier om een aanvraag voor een bestuurlijke fusie per 1 januari 2022 en een institutionele fusie per 1 augustus 2022³.

Bestuurlijke fusie:

De bestuurlijke fusie betreft de overdracht door de Stichting Regionaal Opleidingen Centrum Kop van Noord-Holland van de instandhouding van de instelling ROC Kop van Noord-Holland (brinnr. 04EU) aan de Stichting Clusius College.

In samenhang met voorgaande gaat het nieuwe bestuur een personele unie vormen met de in paragraaf 1 genoemde rechtspersonen⁴. De huidige samenwerking tussen Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland binnen de Coöperatie 'Onderwijsgroep Noordwest Holland', gericht op contractactiviteiten (vaak in combinatie met bekostigde bbl-opleidingen), wordt in de nieuwe onderwijsorganisatie geïntegreerd. Waardoor deze coöperatieve rechtspersoon overbodig wordt.

Institutionele fusie:

De institutionele fusie tussen het (aoc) Clusius College en het ROC Kop van Noord-Holland kan eerst plaatsvinden nadat hiervoor de Wet Educatie en Beroepsonderwijs is gewijzigd. Deze wetswijziging⁵ treedt naar verwachting per 1 januari 2022 in werking. Met de inwerkingtreding worden aoc's (waaronder Clusius College) omgevormd tot een verticale scholengemeenschap, bestaande uit een mbo-instelling ('beroepscollege') en een vo-instelling. Hierna kan de institutionele fusie met ROC Kop van Noord-Holland plaatsvinden.

Zoals gezegd treedt de benodigde wetswijziging voor de institutionele fusie in werking per 1-1-2022. Dit is voorafgaand aan de door Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland beoogde fusie van instellingen per 1-8-2022. Omdat de parlementaire behandeling van de wetswijziging nog niet is afgerond, is er echter nog geen volledige zekerheid. Ongeacht de uitkomst die bepalend is voor het al of niet (tijdig) door kunnen gaan van de institutionele fusie, hebben Clusius College en ROC Kop Van Noord-Holland aangegeven in ieder geval bestuurlijk te willen fuseren.

³ Toekomstgericht kleinschalig onderwijs in een robuuste organisatie, op weg naar een fusie, DEEL 2. Aanvraag fusietoets Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland.

⁴ De Stichting Uitwisseling en Studiereizen voor het Platteland (SUSP), de Stichting Educatie Kop van Noord-Holland en de Stichting Beroepsonderwijs Den Helder (met onderliggende BV's).

⁵ Wetsvoorstel Bestuurlijke Harmonisatie Beroepsonderwijs (Tweede Kamer, 2020-2021, 35606, nr. 2). Het doel van dit wetsvoorstel is ervoor te zorgen dat school- en instellingsbesturen beter in staat worden gesteld de gevolgen van de dalende leerlingen- en studentenaantallen in het beroepsonderwijs op te vangen, en de organisatorische aansluiting tussen pro, vbo en mavo, en mbo te kunnen versterken.

3. Beoordeling voornemen bestuurlijke fusie

De ‘Regeling en beleidsregels fusietoets in het onderwijs 2017’ bevat in artikel 5 de criteria op basis waarvan in ieder geval het voornemen voor fusie getoetst moet worden. In deze paragraaf volgt, aan de hand van deze criteria, een analyse van de voorgenomen fusie.

Analyse

3.1 Regionale context (o.a. ontwikkeling aantal studenten)

Clusius College:

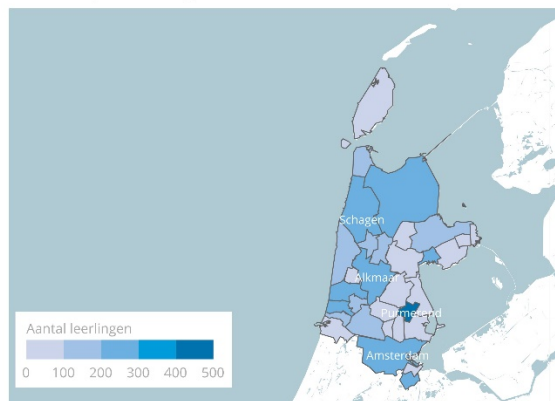
Clusius College biedt op dit moment op 8 locaties in de provincie Noord-Holland het vmbo-profiel Groen aan (Alkmaar, Amsterdam, Castricum, Grootebroek, Heerhugowaard, Hoorn, Purmerend en Schagen). Daarnaast verzorgt Clusius College op de locaties in Alkmaar, Hoorn en Schagen ook mbo-opleidingen in het domein Voedsel, natuur en leefomgeving.

De volgende twee figuren geven een beeld van het geografisch verzorgingsgebied van Clusius College. Figuur 1 toont dat het verzorgingsgebied van het vmbo grotendeels overeenkomt met de provincie Noord-Holland. Clusius College is in dit verzorgingsgebied ook nagenoeg de enige aanbieder van groen vmbo. Figuur 2 laat voor het mbo zien dat het zwaartepunt van het verzorgingsgebied ligt ten Noorden van de lijn Alkmaar - Hoorn. Clusius College is de enige aanbieder van groene mbo-opleidingen ten Noorden van Amsterdam.

Figuur 1: herkomst vmbo-leerlingen

vmbo-leerlingen Clusius College, 2020

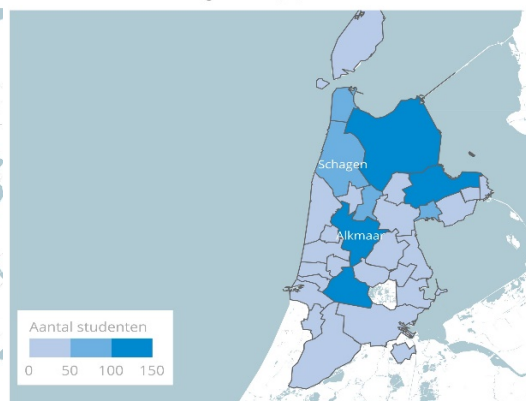
Aantal leerlingen naar woongemeente

Figuur 2: herkomst mbo-studenten

mbo-studenten Clusius College, 2020

Aantal studenten naar woongemeente (>5)

Tabel 3 geeft een beeld van de (verwachte) ontwikkeling van het aantal leerlingen en studenten (hierna: studenten) van het Clusius College. Uit de tabel blijkt dat het totaal aantal studenten in de periode 2016-2020 met bijna 9% is gedaald tot ruim 5.400. Dit komt overeen met een gemiddelde jaarlijkse daling van ruim 2%. De daling heeft zich in het vmbo en mbo voorgedaan, waarbij de daling in het mbo relatief groter is geweest (jaarlijks gemiddeld 3% daling).

Op basis van de leerlingenprognoses van DUO⁶ wordt voor Clusius College in de periode 2020-2030 een verdere afname van het totaal aantal studenten verwacht van gemiddeld 1,6% per jaar. Deze daling zal naar verwachting de eerste jaren wat sterker zijn (3%) en zich vooral in het mbo gaan voordoen. De

⁶ De raming van DUO is een ‘beleidsarme’ raming en enkel gebaseerd op de verwachte demografische ontwikkeling.

verwachte daling wordt in ieder geval veroorzaakt door demografische ontwikkeling: Kop van Noord-Holland is aangemerkt als een anticipeerregio⁷.

De prognose die Clusius College hanteert voor de eigen meerjarenbegroting is in dezelfde orde van grootte als de prognose van DUO. Clusius College raamt dat zijn totaal aantal bekostigde studenten in 2022 daalt tot ca. 5.100⁸. Voor de twee jaren daarna verwacht Clusius College dat het aantal mbo-studenten en het aantal vmbo-leerlingen constant blijft tot licht toeneemt. Deze verwachting is positiever dan de raming van DUO en gebaseerd op ervaring van de afgelopen jaren (waarbij de realisatie doorgaans wat positiever is dan de DUO-raming) en oplevering van nieuw-/verbouw in Hoorn in 2022, hetgeen vaak enige positieve invloed op de instroom heeft.

Tabel 3: Ontwikkeling aantal leerlingen en studenten Clusius College

Type	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2025	2030
vmbo	4.297	4.031	3.945	3.786	3.991	3.831	3.782	3.620	3.540
mbo	1.631	1.538	1.507	1.460	1.422	1.336	1.255	1.089	983
totaal	5.928	5.569	5.452	5.246	5.413	5.167	5.037	4.709	4.523

Bron: DUO (Basisregister Onderwijs en leerlingprognoses 2019)

ROC Kop van Noord-Holland:

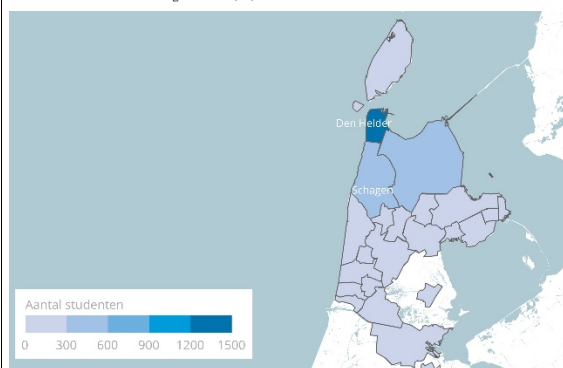
ROC Kop van Noord-Holland verzorgt op locaties in Den Helder en Schagen een breed palet aan bekostigde mbo-opleidingen. Daarnaast verzorgt ROC Kop van Noord-Holland vavo, educatie en andere vormen van contractonderwijs in de regio.

De volgende figuur 4 geeft een beeld van het geografisch verzorgingsgebied van ROC Kop van Noord-Holland. Het zwaartepunt van het verzorgingsgebied voor mbo-opleidingen vormen (de Noordelijke gemeenten van) de regio Noord-Holland Noord. Voor vavo, educatie en andere contractactiviteiten⁹ is dat de gehele regio.

Figuur 4: herkomst mbo-studenten

mbo-studenten ROC Kop van Noord-Holland

Aantal studenten naar woongemeente (>5)

⁷ Bron: ministerie van BZK

⁸ Geïntegreerd jaarverslag 2019, pag. 84, Clusius College

⁹ Geïntegreerd Jaardocument 2019, paragraaf 2.5, ROC Kop van Noord-Holland

Tabel 5 geeft een beeld van de (verwachte) ontwikkeling van het aantal mbo-studenten van ROC Kop van Noord-Holland. Uit de tabel blijkt dat het totaal aantal (ongewogen¹⁰) mbo-studenten in de periode 2016-2020 redelijk constant is gebleven op ruim 3.300. Het aantal 'cursisten' educatie dat via gemeenten een cursus volgt bij ROC Kop van Noord-Holland is in deze periode flink toegenomen (van ca. 450 in 2015 tot ca. 1.600 in 2019¹¹).

Volgens de leerlingprognose van DUO gaat het aantal mbo-studenten van ROC Kop van Noord-Holland de komende jaren dalen met gemiddeld 2% per jaar. Op de kortere termijn is deze daling naar verwachting nog iets groter (3%). Ook ROC Kop van Noord-Holland verwacht een daling van zijn aantal mbo-studenten, al zal deze sterk afhankelijk zijn van de economische ontwikkeling in de regio. De daling van het aantal studenten in de bol-leerweg is in recente jaren namelijk in hoge mate gecompenseerd door een toename van studenten in de bbl-leerweg (vooral maatwerktrajecten voor studenten van 30 jaar en ouder). De mate waarin ROC Kop van Noord-Holland de daling van het aantal studenten in het initiële beroepsonderwijs kan opvangen door een toename van bekostigde bbl-opleidingen voor m.n. werkenden, is bepalend of de uiteindelijke realisatie wat positiever is dan de raming van DUO.

Tabel 5: Ontwikkeling aantal mbo-studenten ROC Kop van Noord-Holland

Type	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2025	2030
mbo	3.315	3.399	3.346	3.328	3.371	3.225	3.146	2.934	2.736

Bron: DUO (Basisregister Onderwijs en leerlingprognoses 2019)

Totaal Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland:

De volgende tabel 6 is een samenvoeging van tabellen 3 en 5 en geeft de (verwachte) ontwikkeling aan van het totaal aantal leerlingen en studenten van Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland. Het totaal aantal leerlingen en studenten is in de periode 2016 t/m 2020 met 5% gedaald van bijna 9.250 tot bijna 8.800, wat overeenkomt met een gemiddelde jaarlijkse daling van ca. 1,3%. Naar de toekomst toe daalt, als gevolg van demografische ontwikkelingen, volgens de DUO-prognose dit aantal verder met gemiddeld zo'n 1,7% per jaar. Deze prognose is beleidsarm in de zin dat hierin geen rekening wordt gehouden met de hiervoor geschetste ontwikkeling van het aantal deelnemers educatie, andere vormen van contractonderwijs en een groeiend aantal volwassenen dat een bbl-opleiding volgt.

Tabel 6: Ontwikkeling aantal leerlingen en studenten Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland

Instelling	Type	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2025	2030
Clusius College	vmbo	4.297	4.031	3.945	3.786	3.991	3.831	3.782	3.620	3.540
	mbo	1.631	1.538	1.507	1.460	1.422	1.336	1.255	1.089	983
ROC Kop v NH	mbo	3.315	3.399	3.346	3.328	3.371	3.225	3.146	2.934	2.736
Totaal		9.243	8.968	8.798	8.574	8.784	8.392	8.183	7.643	7.259

Bron: DUO (Basisregister Onderwijs en leerlingprognoses 2019)

Bovenstaande raming vormt het 'basisscenario' voor de gefuseerde organisatie. De ambities van de gefuseerde organisatie reiken echter verder. Met name meer maatwerktrajecten in het kader van leven lang ontwikkelen (gebaseerd op de bbl-leerweg) en een betere afstemming en samenwerking tussen

¹⁰ Het aandeel studenten in de bbl-leerweg was in 2016 ca. 25% en is in 2020 gegroeid naar ca. 40%. Bbl-studenten worden lager bekostigd dan bol-studenten. Wanneer hiermee rekening wordt gehouden, is het aantal 'gewogen' studenten afgenomen in deze periode van ca. 2.800 tot 2.600.

¹¹ Geïntegreerd jaardocument 2019, ROC Kop van Noord-Holland.

vmbo en mbo moeten bijdragen aan een stabilisatie van het huidige aantal leerlingen en studenten, danwel beperking van de daling ervan (zie ook paragraaf 3.3.1).

In onderstaande tabel 7 zijn enkele gegevens opgenomen over leerweg en niveau van leerlingen en studenten van beide instellingen om op hoofdlijnen een indruk te verkrijgen van het profiel van de instellingen. Hieruit blijkt o.a. dat ROC Kop van Noord-Holland relatief veel bbl-studenten heeft en, in samenhang hiermee, relatief veel studenten op de niveaus 2 en 3. De kenmerken van de leerlingen- en studentenpopulatie van Clusius College komen meer overeen met het landelijke gemiddelde. Een relatief groter deel van de leerlingen in het groene vmbo heeft te maken leerachterstanden, dit geldt ook voor Clusius College¹².

Tabel 7: Leerlingen en studenten naar leerweg en niveau (2020)

	vmbo			mbo					
	Leerweg (bovenbouw)			Leerweg		Niveau			
	basis	kader	gl/tl	BOL	BBL	Entree	2	3	4
Clusius College	30%	32%	38%	80%	20%	4%	19%	26%	50%
ROC Kop van Noord-Holland				60%	40%	3%	21%	37%	40%
Landelijk	31%	35%	34%	75%	25%	3%	16%	23%	58%

Bron: DUO

Uit de eerder vermelde figuren 1, 2 en 4 blijkt dat het huidige verzorgingsgebied van ROC Kop van Noord-Holland in hoge mate overlapt met het verzorgingsgebied van Clusius College, zeker voor het mbo. Uit oogpunt van het mbo ligt het huidige zwaartepunt van het verzorgingsgebied van de gefuseerde instelling in de regio Noord-Holland Noord. Voor het groene vmbo is het huidige verzorgingsgebied wat groter, namelijk de provincie Noord-Holland, ten Noorden van Amsterdam. De gefuseerde instelling heeft de ambitie ook mbo-opleidingen ‘thuisnabij’ te gaan verzorgen op de vmbo-locaties en daarmee het verzorgingsgebied voor het mbo enigszins uit te breiden. Dit in afstemming met andere mbo-instellingen in de regio¹³.

Voor de regionale ontwikkeling van de economie en van de arbeidsmarkt in Noord-Holland Noord werken overheden, bedrijfsleven en kennisinstellingen samen in enkele netwerkstructuren met een actieve organisatorische ondersteuning en gerichte (werk)agenda. Ook Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland participeren hierin. Het gaat hier o.a. om het Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid Noord-Holland Noord¹⁴, het Ontwikkelbedrijf Noord-Holland Noord¹⁵ en Greenport Noord-Holland Noord¹⁶. Het regionaal economisch beleid kent een aantal speerpunten: agri & food, technologie (o.a.

¹² Van de vmbo-leerlingen had in het verleden ongeveer 40% een lwoo-indicatie (leerwegondersteunend onderwijs) of een lichte ondersteuningsbehoefte. De lwoo-indicatie wordt alleen nog afgegeven in de samenwerkingsverbanden waarin de vestigingen Amsterdam en Purmerend participeren. De overige samenwerkingsverbanden hebben gekozen om middelen voor ondersteuning te verdelen op basis van een systematiek en geven daarom geen indicaties lwoo meer af (bron: jaarverslag 2019).

¹³ *Toekomstgericht kleinschalig onderwijs in een robuuste organisatie, op weg naar een fusie*, Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland, 2021

¹⁴ Zie o.a.: <https://www.rpa-nhn.nl/campagne-2019-2015>. De uitvoeringsagenda bevat actiepunten voor het stimuleren van o.a. een inclusieve arbeidsmarkt en een wendbare beroepsbevolking. Het beroepsonderwijs levert hieraan een bijdrage door o.a. het (verder) opleiden van werkenden en werkzoekenden. Het Algemeen Bestuur RPA-nhn vormt tevens het bestuur voor de arbeidsmarktregio Noord-Holland Noord.

¹⁵ Samenwerkingsverband van provincie en gemeenten t.b.v. regionale economische ontwikkeling. Zie: <https://nhn.nl/>.

¹⁶ Zie <http://greenportnhn.nl/>, en Seed Valley: <https://www.seedvalley.nl/>

duurzame energie (wind, waterstof), datacenters/IT, innovatie maritieme sector) en toerisme. Dit naast grote werkgevers in m.n. zorg & welzijn. De bijbehorende sectoren kennen op dit moment een schaarste aan goed opgeleide werkenden en dat neemt naar verwachting toe. Daarnaast is de verwachting dat ook de gevraagde kennis en vaardigheden zich zullen ontwikkelen, zeker op het snijvlak van de genoemde sectoren en thema's. Mede daarom zetten de genoemde regionale netwerken zich in op het versterken van het arbeidsmarktgericht opleiden (door innoveren van de inhoud van opleidingen), een leven lang ontwikkelen (om- en bijscholing van werkenden) en scholing van werkzoekenden. Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland zijn van mening dat door een fusie ze beter op deze regionale ontwikkelingen kunnen inspelen. Dit mede omdat het aanbod van de instellingen complementair aan elkaar is.

Op basis van voorgaande analyse constateert de CMMBO het volgende:

- Het aantal bekostigde vmbo-leerlingen en initiële mbo-studenten van Clusius College is de afgelopen jaren gedaald. Deze daling zet zich, mede als gevolg van demografische ontwikkelingen, de komende jaren naar verwachting door. Dit geldt ook voor de recente en verwachte ontwikkeling van het aantal initiële mbo-studenten van ROC Kop van Noord-Holland.
- In recente jaren hebben Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland gezamenlijk, en in samenwerking met regionale partijen, een redelijk succesvolle start gemaakt met maatwerktrajecten op basis van bekostigde bbl-opleidingen in het kader van een leven lang ontwikkelen. Hierdoor heeft vooral ROC Kop van Noord-Holland een andere doelgroep bereikt en daarmee de daling van het totaal aantal bekostigde mbo-studenten enigszins kunnen beperken. Dit naast (uitbreiding van) andere contractactiviteiten op het gebied van educatie en cursussen.
- De fusie moet gaan bijdragen aan het uitbreiden van de 'post-initiële' bbl-opleidingen. De mate waarin dit zal slagen is o.a. afhankelijk van de regionale economische ontwikkeling. De gefuseerde instelling participeert actief in regionale netwerken voor het bevorderen van de regionale economische ontwikkeling en arbeidsmarkt.
- De verzorgingsgebieden van Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland zijn uit oogpunt van het mbo hoofdzakelijk gelegen Noord-Holland Noord en overlappen volledig.
- De recente en verwachte daling van het aantal bekostigde (m.n. initiële) studenten van beide instellingen als gevolg van m.n. demografische ontwikkelingen, de onzekerheid over de mogelijkheden deze daling (volledig) te compenseren met post-initiële bbl-opleidingen in het kader van een leven lang ontwikkelen, en de overlap in verzorgingsgebieden, dragen volgens de Beleidsregel bij aan een rechtvaardiging van de voorgenomen fusie tussen Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland.

3.2 Toegankelijkheid van een divers onderwijsaanbod

3.2.1 Keuzevrijheid en variatie van het onderwijsaanbod

Uit oogpunt van de fusietoets is hier de vraag aan de orde of de fusie bijdraagt aan het behoud van keuzevrijheid van de student t.a.v. instellingen en aanbod van opleidingen.

Om dit te kunnen beoordelen is eerst, op hoofdlijnen, de huidige situatie in kaart gebracht voor de (arbeidsmarkt)regio Noord-Holland Noord en de positie van Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland daarbinnen. Bijlage 1 bevat een overzicht van de belangrijkste instellingen waar mbo-studenten die in Noord-Holland Noord wonen hun opleiding volgen. Tevens is voor Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland het aantal mbo-studenten per locatie (vestigingsgemeente) aangegeven. Bijlage 2 bevat een overzicht van het huidige aanbod van opleidingen van beide instellingen.

Van alle mbo-studenten die in de regio Noord-Holland Noord wonen, volgt minder dan een kwart zijn opleiding bij Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland. Ongeveer de helft van alle mbo-studenten in deze regio volgt zijn opleiding bij ROC Horizon College (met vestigingen in Alkmaar, Heerhugowaard, Purmerend en Hoorn). De overige, ruim een kwart, van de mbo-studenten uit deze regio volgt een opleiding bij ROC van Amsterdam, Nova College (Midden- en Zuid-Kennemerland), Regio College (Zaanstreek en Waterland), Media College Amsterdam en ROC TOP (en incidenteel bij vele andere mbo-instellingen). Zoals in paragraaf 2 aangegeven is Clusius College in de regio Noord-Holland Noord de enige aanbieder van groen beroepsonderwijs. ROC Kop van Noord-Holland is de grootste aanbieder van beroepsonderwijs voor studenten die wonen in de gemeenten Den Helder en Texel.

Clusius College biedt, naast de Entree-opleiding, in één domein (Voedsel, natuur en leefomgeving) zeven beroepsopleidingen aan met 32 kwalificaties. Het aanbod omvat het overgrote deel van de 'groene' beroepsopleidingen in de landelijke kwalificatiestructuur.

ROC Kop van Noord-Holland verzorgt, naast de Entree-opleiding, in 13 domeinen zo'n 44 beroepsopleidingen met 94 kwalificaties (en is daarnaast een belangrijke aanbieder van vavo en educatie in Noord-Holland Noord). Het aanbod is een brede selectie uit de landelijke kwalificatiestructuur, die is toegesneden op de regionale situatie, zoals beknopt in de vorige paragraaf beschreven (o.a. maritieme en defensiegerichte opleidingen in Den Helder). Ten opzichte van het landelijk gemiddelde kent ROC Kop van Noord-Holland relatief meer studenten in de sectoren Techniek en Zorg & welzijn.

Het aanbod aan mbo-opleidingen van beide instellingen overlapt elkaar inhoudelijk enkel t.a.v. Entree-opleidingen, verder niet. Er is dus sprake van een complementair aanbod aan opleidingen. Het geheel omvat ruim 50 beroepsopleidingen met zo'n 125 kwalificaties uit 14 domeinen (enkel geen beroepsopleidingen uit de domeinen Media en vormgeving en Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek).

In hun aanvraag fusietoets benoemen de instellingen de volgende doelstellingen van de fusie:

- Lokaal een breed onderwijsaanbod behouden.
- Een brede spreiding aan mbo creëren, gekoppeld aan lokale (v)mbo's, wat, zeker voor de lagere niveaus in het mbo, thuisnabij onderwijs moet borgen.
- Het onderwijs inhoudelijk verder doorontwikkelen door te investeren in cross over-opleidingen (o.a. op het gebied van groen, technologie, maritiem, duurzame energie) en doorlopende leerlijnen.
- Betere aansluiting van aanbod beroepsonderwijs en arbeidsmarktvraag in de regio.
- Krachtige impuls geven aan en kansen benutten rondom reeds bestaande samenwerking op het gebied van LLO.

Kort samengevat beoogt de fusie niet alleen bij te dragen aan het in stand houden van de huidige variatie aan opleidingen, maar het opleidingsaanbod verder door te ontwikkelen door vernieuwing op het snijvlak van sectoren en beter in te spelen op de regionale arbeidsmarktvraag. De investering in het kader van Leven Lang Ontwikkelen moet bijdragen aan versterking van de inhoudelijke aansluiting met ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en is gericht op het bereiken van een bredere doelgroep.

De kwaliteitsagenda's 2019-2022 van beide instellingen¹⁷ bevatten een programma met concrete, inhoudelijke activiteiten die hiervoor uitgevoerd worden en met bijbehorende investeringen. De doelstellingen zijn dus vertaald in acties.

¹⁷ Groen als basis voor goed beroepsonderwijs, Kwaliteitsagenda 2019-2022, Clusius College en Onderwijsplan 2018-2022, ROC Kop van Noord-Holland. Kern vormt het bevorderen van flexibeler, meer gepersonaliseerd en

De Commissie constateert, samengevat, het volgende

- De fusie beoogt niet alleen bij te dragen aan het in stand houden van het huidige, complementaire aanbod aan beroepsopleidingen van Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland, maar ook de mogelijkheden te vergroten om het aanbod inhoudelijk door te ontwikkelen d.m.v. cross-overs en het verduurzamen van de huidige, perspectievolle samenwerking op het gebied van een leven lang ontwikkelen.
- De keuzevrijheid van studenten t.a.v. opleidingen wordt daarnaast gewaarborgd door het aanbod van andere roc's in de regio Noord-Holland Noord.
- De fusie leidt per saldo tot het verdwijnen van één mbo-instelling in de regio. Uit oogpunt van keuzevrijheid van instellingen, kunnen veel mbo-studenten in Noord-Holland Noord nog steeds uit meerdere instellingen kiezen.
- Het behoud van keuzevrijheid van studenten t.a.v. een gevarieerd regionaal aanbod van opleidingen draagt op basis van de Beleidsregel positief bij aan de beoordeling van de fusie.

3.2.2 bereikbaarheid en spreiding van onderwijsvoorzieningen

De regio Noord-Holland Noord kent goede openbaar vervoer voorzieningen, vooral in de Noord-Zuid richting¹⁸. Hierdoor zijn reistijden tussen steden in het gebied en naar Amsterdam relatief beperkt. Dit is een reden dat een relatief aanzienlijk deel van de mbo-studenten uit de kop van Noord-Holland wat zuidelijker een mbo-opleiding volgt bij één van de instellingen, zoals in de vorige paragraaf genoemd. Dat neemt niet weg dat ROC Kop van Noord-Holland en Clusius College een belangrijke rol vervullen in de toegankelijkheid van een breed aanbod aan mbo-opleidingen in Noord-Holland Noord, en van groen (voorbereidend) beroepsonderwijs in het bijzonder.

Zoals in de vorige paragraaf aangegeven, is één van de doelen van de fusie het behoud van een lokaal onderwijsaanbod. Een ander doel is een bredere spreiding aan mbo creëren, gekoppeld aan lokale (v)mbo's. De huidige locaties van Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland worden daarom, op basis van de huidige inzichten, voortgezet. En in aanvulling hierop is dus het voornemen dat (bestaande) mbo-opleidingen ook gevolgd kunnen worden op andere locaties¹⁹.

Beide instellingen hebben, samen met andere roc's in de regio, specifieke aandacht voor (de toegankelijkheid van het onderwijs voor) kwetsbare jongeren. Voorbeeld: in samenwerking met partijen binnen het Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid (RPA-nhn) is in de groene sector een succesvolle aanpak ontwikkeld om o.a. jongeren uit het praktijkonderwijs en vso²⁰ via leerwerktrajecten naar werk en een diploma op Entreeniveau (soms niveau 2) te leiden. Deze aanpak wordt voortgezet en verbreed naar andere sectoren. Dergelijke trajecten worden op meerdere praktijklocaties in de regio georganiseerd en zijn niet gebonden aan de reguliere leslocaties van de instellingen. Daarnaast zijn Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland voornemens mbo-opleidingen op m.n. de lagere niveaus

praktijkgericht opleiden in nauwere samenwerking met o.a. regionale bedrijven in 'tekortsectoren'. En expliciete aandacht voor het terugdringen van verzuim en uitval en opleiden van deze kwetsbare jongeren tot relevante beroepen voor de regio.

¹⁸ Voorbeelden: de treinreis tussen de treinstations Den Helder en Alkmaar is 40 minuten, tussen Hoorn en Amsterdam 30 minuten, tussen Alkmaar en Amsterdam 35 minuten, maar tussen Den Helder en Hoorn ruim 1 uur en tussen Alkmaar en Enkhuizen ruim 50 minuten.

¹⁹ Het gaat hierbij in eerste instantie om het aanbieden van enkele bestaande mbo-opleidingen van ROC Kop van Noord-Holland op mbo-locaties van Clusius College

²⁰ En andere personen met afstand tot de arbeidsmarkt.

bij vmbo-locaties te verzorgen²¹. Samengevat is een ontwikkeling ingezet waarbij instellingen zich meer naar kwetsbare jongeren bewegen i.p.v. andersom.

De Commissie concludeert dat:

- De voorgenomen fusie geen gevolgen heeft voor de bereikbaarheid en spreiding van onderwijsvoorzieningen. De bestaande locaties van Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland blijven, op basis van huidige inzichten, gehandhaafd. Er blijft daarmee in de regio beroepsonderwijs beschikbaar in de nabijheid van studenten. De fusie levert naar verwachting zelfs een (beperkte) bijdrage aan een bredere spreiding van (bestaande) mbo-opleidingen in de regio.
- Daarnaast is er sprake van een relatief goede bereikbaarheid van onderwijsvoorzieningen van andere onderwijsinstellingen voor mbo-studenten in Noord-Holland Noord.
- Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland zorg dragen, samen met andere relevante partijen, voor toegankelijk beroepsonderwijs voor jongeren in een kwetsbare positie. Hiervoor is een beweging in gang gezet om het onderwijs meer naar de praktijk en jongeren toe te brengen.

3.3 Doelmatigheid

3.3.1 Interne doelmatigheid

Uit oogpunt van de Regeling en beleidsregels fusietoets in het onderwijs 2017, heeft het criterium interne doelmatigheid vooral betrekking op de (financiële) continuïteit van de fusieorganisatie.

Daarvoor wordt eerst gekeken naar de huidige financiële uitgangspositie van de twee instellingen. Onderstaande tabel 8 bevat de financiële kerngegevens van Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland²².

Tabel 8: financiële kengetallen Clusius College en ROC Kop van NH

	Clusius College	ROC Kop van NH	Norm
Rentabiliteit			0
2016	1,4	3,8	
2017	0,8	0,8	
2018	-0,1	1,6	
2019	1,6	1,8	
Liquiditeit			> 0,5
2016	0,5	2,2	
2017	0,8	2,5	
2018	1	2	
2019	1,3	1,8	
Solvabiliteit			0,3 - 0,6
2016	0,6	0,7	
2017	0,6	0,7	
2018	0,6	0,6	
2019	0,6	0,5	

Bron: DUO en jaarverslagen betrokken instellingen

²¹ Dit in afstemming met andere roc's in de regio, conform bestaande doelmatigheidsafspraken.

²² Op basis van geconsolideerde jaarrekening, dus inclusief contractactiviteiten.

Uit de voorgaande tabel blijkt op hoofdlijnen dat de huidige financiële positie van Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland voldoende is. Ter voorbereiding op hun fusie hebben beide instellingen een diepgaandere analyse uitgevoerd van ieders financiële positie²³ en deze onafhankelijk laten toetsen. Deze bevestigt dat ieders financiële positie voldoende is.

Om een indruk te krijgen van de financiële effecten van de fusie hebben de instellingen, op verzoek van de CMMBO, twee scenario's uitgewerkt voor een meerjarenraming²⁴:

- Een basisscenario, dat bestaat uit de 'optelsom' van de meerjarenraming van beide instellingen. De instellingen geven aan behoudend te begroten op basis van ramingen zoals in paragraaf 2 beschreven.
- Een fusiescenario, dat rekening houdt met (incidentele) kosten van de fusie en structurele besparingen als gevolg van synergie-effecten en invulling geeft aan de gekwantificeerde doelen van de fusieorganisatie²⁵, waaronder het (minimaal) in stand houden van het bestaande opleidingsaanbod en locaties, werkgelegenheid en een jaarlijkse groei van LLO-activiteiten van 5%.

Het resultaat van beide scenario's is weergegeven in onderstaande tabel 9:

Tabel 9: Resultaat meerjarenbegroting naar scenario (x € 1.000,-)

Scenario	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1. basisscenario						
Clusius College	1.034	-899	-964	4.539	602	10
Roc Kop van NH	620	772	461	531	152	34
Totaal	1.654	-177	-503	5.070	754	44
2. fusiescenario						
Fusieorganisatie				5.108	1.031	459
3. Verschil				38	277	415

Bron: Aanvullende informatie bij aanvraag fusietoets

Het geraamde, positieve verschil tussen beide scenario's loopt op van € 38.000,-- in 2022 tot € 415.000,-- in 2024 en tot ruim € 750.000,-- vanaf 2025²⁶. Dit wordt als volgt verklaard:

- Structurele besparingen op bestuur, management en bedrijfsvoering (€ 500.000,- vanaf 2022);
- Extra baten LLO (€ 382.000,- in 2022, oplopend tot ca. € 1.500.000,- vanaf 2025);
- Incidentele fusiekosten (€ 500.000,- in 2022, € 300.000,- in 2023 en € 200.000,- in 2024);
- Uitbreiding formatie t.b.v. LLO (€ 343.000,- in 2022, oplopend tot ca. € 1.275.000,-- vanaf 2025).

De besparingen die uit oogpunt van efficiency gerealiseerd worden zijn (de komende jaren) relatief beperkt (€ 500.000,- op een totale begroting van ca. € 100 mln. (= 0,5%)). Dit wordt mede veroorzaakt doordat er nauwelijks tot geen inhoudelijke overlap is van opleidingsaanbod en locaties van beide

²³ Due diligence, Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland, 2020

²⁴ Additionele informatie bij aanvraag fusietoets, Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland, 7 juni 2021

²⁵ Toekomstgericht kleinschalig onderwijs in een robuuste organisatie, Op weg naar een fusie, DEEL 2. Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland, december 2020.

²⁶ Begroting bij additionele informatie bij aanvraag fusietoets Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland, 7 juni 2021

instellingen. De geraamde besparingen hebben betrekking op bestuur, management en bedrijfsvoering ('overhead').

De incidentele fusiekosten worden geraamd op in totaal € 1 mln, verdeeld over de periode 2022 t/m 2024.

De begroting voor de fusieorganisatie illustreert de ambitie die de fusieorganisatie heeft t.a.v. activiteiten gericht op een leven lang ontwikkelen. Deze activiteiten worden nu gezamenlijk uitgevoerd binnen de coöperatie Onderwijsgroep Noordwest Holland en worden geïntegreerd in de nieuwe organisatie. De toekomst moet uitwijzen in welke mate de ambities gerealiseerd kunnen worden, de resultaten in recente jaren en de bestaande netwerkstructuren in de regio vormen in ieder geval een goede basis.

Uit antwoorden van beide instellingen blijkt tenslotte dat, mede gelet op de leeftijdsopbouw, het natuurlijk verloop onder medewerkers in verhouding groter is dan een (mogelijke) daling van leerlingen en studenten. Dus ook bij een onverhoopt zeer behoudend scenario komt de financiële continuïteit van de fusieorganisatie niet in het geding.

Op basis van het voorgaande constateert de Commissie het volgende:

- De huidige financiële positie van ieder van de twee instellingen is voldoende.
- De fusie levert een beperkte, structurele besparing op in de bedrijfsvoering ('overhead'). Daarnaast beschikt de fusieorganisatie over middelen om te kunnen investeren in vernieuwing van opleidingen.
- De fusie brengt incidentele frictiekosten met zich mee. Deze zijn gespecificeerd en, gelet op de huidige financiële positie, door de instellingen te financieren.
- Er zijn stevige ambities geformuleerd t.a.v. opleiden in het kader van leven lang ontwikkelen en er zijn middelen om hierin te investeren.
- De gefuseerde organisatie is, uit oogpunt van financiële continuïteit, voldoende flexibel om in te kunnen spelen op verschillende scenario's t.a.v. de ontwikkeling van het aantal leerlingen en studenten.
- Dit alles draagt op basis van de Beleidsregel bij aan een positieve beoordeling van de fusie.

3.3.2 Externe (macro)doelmatigheid

Dit criterium kent een aantal aspecten, namelijk de doelmatigheid van het huidige mbo-opleidingsaanbod van de twee instellingen, de verhouding hiervan tot het aanbod van mbo-opleidingen in het gehele verzorgingsgebied en het arbeidsmarktperspectief van het mbo-aanbod (aansluiting op de arbeidsmarkt). Deze aspecten worden hierna achtereenvolgens kort uitgewerkt.

Mede op basis van de informatie in paragraaf 3.2.1. en bijlagen 1 en 2, blijkt dat huidige doelmatigheid van het bestaande aanbod van mbo-opleidingen van beide instellingen beperkt is. Clusius College verzorgt zeven beroepsopleidingen met 32 kwalificaties. Gemiddeld is er sprake van zo'n 200 studenten per beroepsopleiding en ruim 40 studenten per kwalificatie. Een kwart van de verzorgde kwalificaties heeft minder dan 18 studenten. ROC Kop van Noord-Holland verzorgt 44 beroepsopleidingen met 94 kwalificaties. Gemiddeld zijn er bijna 80 studenten per beroepsopleiding en 36 studenten per kwalificatie²⁷. Ca. een derde van de verzorgde kwalificaties heeft minder dan 18 studenten. Ondanks

²⁷ Middelgrote tot grote roc's kennen het dubbele tot bijna het drievoudige gemiddeld aantal studenten per kwalificatie.

dat het verzorgingsgebied van beide instellingen geheel overlapt, geldt dit niet voor het aanbod van opleidingen en locaties. Dit is immers nagenoeg geheel complementair aan elkaar. De fusie biedt dan ook weinig tot beperkte mogelijkheden om overlap in opleidingen en locaties te benutten om de uitvoeringsdoelmatigheid (nog meer) te versterken²⁸. De potentiële meerwaarde van de fusie ligt daarom meer in de mogelijkheden opleidingen te vernieuwen (ontwikkeldoelmatigheid) en in het verbreden van de doelgroepen die bediend worden. Daarnaast bevatten de kwaliteitsplannen van de instellingen concrete voornemens opleidingen te flexibiliseren (i.c. personaliseren) waardoor o.a. beter ingespeeld kan worden op kleinere groepen.

Wat betreft de doelmatigheid van het regionale opleidingsaanbod zijn in het verzorgingsgebied van beide instellingen ook andere roc's actief, zie paragraaf 3.2.1. Zo'n driekwart van alle mbo-studenten die in Noord-Holland Noord wonen volgt zijn opleiding bij een andere instelling dan Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland. Het aanbod van opleidingen van Clusius College in Noord-Holland Noord is inhoudelijk grotendeels uniek (groen). Dat van ROC Kop van Noord-Holland is grotendeels vergelijkbaar met het aanbod van andere roc's. De vijf meest betrokken instellingen²⁹ hebben al enige jaren enkele keren per jaar bestuurlijk overleg, o.a. om uit oogpunt van macrodoelmatigheid hun opleidingsaanbod voor Noord-Holland Noord af te stemmen. Met het oog op de huidige, voorgenomen fusies van instellingen³⁰ in de regio, hebben de vijf mbo-instellingen hun werkafspraken over de doelmatigheid van het opleidingsaanbod herijkt en vastgelegd in een overeenkomst³¹. Daarnaast is door de instellingen afgesproken, in de context van provinciaal en regionaal arbeidsmarktbeleid, gezamenlijk een strategische agenda voor het beroepsonderwijs in de regio uit te gaan werken. Het eerste thema hiervoor is de energietransitie.

Uit oogpunt van arbeidsmarktperspectief hebben Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland in hun recente kwaliteitsagenda's gereflecteerd op het arbeidsmarktperspectief van hun mbo-opleidingen. Dit in samenhang met regionaal beleid en bijbehorende uitvoeringsprogramma's voor de ontwikkeling van de regionale economie en arbeidsmarkt³². Er is geconstateerd dat het arbeidsmarktperspectief doorgaans voldoende tot goed is. Als belangrijkste aandachtspunten zijn benoemd: arbeidsmarktkansen voor kwetsbare jongeren (zie ook paragraaf 3.2.2.), het anticiperen op ontwikkelingen in de vraag vanuit de arbeidsmarkt (vooral t.a.v. technologie en duurzaamheid) en het bijscholen van werkenden. Het opleidingsaanbod wordt op deze punten doorontwikkeld. De aandacht richt zich dus vooral op het vernieuwen van huidige opleidingen, al wordt ook de samenstelling van het huidige portfolio tegen het licht gehouden³³.

²⁸ Wat betreft uitvoeringsdoelmatigheid kan de gezamenlijke infrastructuur benut worden om, in principe, het gehele opleidingsaanbod aan te bieden. Dit wel met in acht name van de wettelijke zorgplichten arbeidsmarktperspectief en doelmatigheid. Wat betreft organisatiedoelmatigheid werkt bijvoorbeeld ROC Kop van Noord-Holland al nauw samen met voorscholen in zijn regio (shared services). Het Clusius College is met SVO (vakinstelling voor de versbranche) in gesprek om de SVO opleidingen in Heerhugowaard in het gebouw van het Clusius in Alkmaar te gaan uitvoeren.

²⁹ Naast Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland zijn dat ROC Horizon College, Regio College en Nova College.

³⁰ Ook Regio College en ROC Horizon college zijn daarover in gesprek.

³¹ Doel van de overeenkomst is om (heldere) afspraken vast te leggen over het toekomstige opleidingsaanbod van de mbo-instellingen, met name waar het betreft uitbreiding van het aanbod, zowel voor wat betreft nieuwe opleidingen als aanbod van bestaande opleidingen op nieuwe locaties.

³² Beide instellingen participeren actief in regionale netwerken zoals eerder genoemd in paragraaf 3.1.

³³ Zie ook Groen als basis voor goed beroepsonderwijs, Kwaliteitsagenda 2019-2022, Clusius College en Onderwijsplan 2018-2022, ROC Kop van Noord-Holland, thema's Arbeidsmarktgericht opleiden en Kwetsbare jongeren.

De CBS-gegevens in de volgende tabel 10 bevestigen de analyse dat het arbeidsmarktperspectief van het opleidingsaanbod van beide instellingen voldoende tot goed is. Het gemiddelde voor Clusius College ligt erts onder het landelijk mbo-gemiddelde. Uit onderliggende cijfers blijkt dat m.n. het arbeidsmarktperspectief van de opleiding Dierverzorging aandacht vraagt (hetgeen bij Clusius College op de agenda staat). Opvallend is het relatief hoge gemiddelde van ROC Kop van Noord-Holland. Het is aannemelijk dat het relatief grote aandeel opleidingen en studenten in de sectoren techniek en zorg hiervan een oorzaak is.

Tabel 10: % gediplomeerde schoolverlaters met werk (>12 uur/week)

Instelling	2016	2017	2018	2019			
	totaal	totaal	totaal	totaal	niv 2	niv 3	niv 4
Clusius College	85%	87%	87%	86%	81%	87%	90%
ROC Kop van NH	93%	89%	91%	92%	87%	95%	94%
Landelijk mbo	86%	86%	89%	89%	84%	92%	91%

Bron: CBS

De Commissie komt samengevat tot de volgende conclusies:

- De doelmatigheid van het huidige opleidingsaanbod van Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland vormt een aandachtspunt, zeker in het licht van de eerdergenoemde demografische ontwikkelingen. De fusie moet vooral bijdragen aan het versterken van de ontwikkeldoelmatigheid om met name het bestaande aanbod van opleidingen inhoudelijk actueel te houden, daarmee een bredere doelgroep te bedienen, op een meer flexibele, toegesneden en efficiënte wijze.
- De betrokken vijf mbo-instellingen in de regio hebben gezamenlijke werkafspraken gemaakt om onwenselijke concurrentie tussen de instellingen op studentenaantallen te voorkomen.
- Het huidige arbeidsmarktperspectief van het opleidingsaanbod van beide instellingen is doorgaans voldoende tot goed. De fusie moet bijdragen aan mogelijkheden om opleidingen verder door te ontwikkelen (zie eerste punt) om de aansluiting te behouden met (technologische) ontwikkelingen in het werkveld en zo arbeidsmarktrelevant te blijven.
- Instellingen participeren actief in regionale netwerken van bedrijven, overheden en onderwijsinstellingen om relevante opleidingen voor de regio te verzorgen.

3.4 Kwaliteit en responsiviteit van het onderwijs

Uit openbare bronnen³⁴ blijkt dat de huidige kwaliteit van het onderwijs van Clusius College (vmbo en mbo) en ROC Kop van Noord-Holland voldoende is. De kwaliteitszorg is voldoende tot goed, de onderwijsopbrengsten voldoende (mede dankzij een aanwezige ondersteunings- en zorgstructuur) en studenttevredenheid is rond het landelijk gemiddelde³⁵. Op specifieke onderdelen is sprake van een neerwaartse beweging, deze aandachtspunten zijn in beeld en worden aangepakt. Ambities voor het verder versterken van de kwaliteit zijn door de instellingen aangegeven in hun Kwaliteitsplannen 2019-2022 en in hun daarmee samenhangende meerjarenplannen³⁶. Voor de fusieorganisatie wordt het

³⁴ Inspectie van het onderwijs, DUO, MBO-transparant, JOB-monitor, Geïntegreerde jaardocumenten instellingen 2019 en 2020

³⁵ In de laatste JOB-monitor geven mbo-studenten van het Clusius College hun school het rapportcijfer 6,6 en hun opleiding een 6,7. Voor ROC Kop van Noord-Holland zijn dit een 6,3 en een 6,6. De landelijke gemiddelde rapportcijfers zijn respectievelijk een 6,5 en een 6,7. Leerlingen en ouders van het vmbo van Clusius College geven het rapportcijfer 7,0 respectievelijk 7,9. Vavo-leerlingen van ROC Kop van Noord-Holland geven het rapportcijfer 7.

³⁶ In 'Groen, de basis voor een kleurrijke toekomst, Meerjarenplan 2020-2023, Clusius College' is het versterken van de kwaliteitscultuur één van drie speerpunten (naast professionalisering en examinering) uit oogpunt van organisatieontwikkeling. Ook het 'Strategisch beleidsplan 2018-2022, ROC Kop van Noord-Holland' benoemt concrete doelen en beoogde resultaten t.a.v. versterken onderwijskwaliteit en responsiviteit.

(minimaal) behouden van de huidige onderwijskwaliteit (en daarmee het scoren van ten minste voldoende op alle indicatoren die de Inspectie hanteert) als resultaat geformuleerd³⁷.

De fusie moet, in samenhang met voorgaande beleid voor onderwijskwaliteit, de responsiviteit van het beroepsonderwijs versterken. De basis voor een meer responsief onderwijs is in recente jaren in beide organisaties gelegd met de vorming van resultaatverantwoordelijke onderwijsteams en deskundigheidsbevordering (professionalisering). Uitgangspunt voor de inrichting van de fusieorganisatie blijft dat de onderwijsteams zich eigenaar voelen van hun onderwijs en onderwijskwaliteit. In aanvulling daarop wordt met de fusie het projectenbureau³⁸ en de organisatie voor bedrijfsopleidingen³⁹ samengevoegd als stafdienst onder de directie aansturing van het CvB. De projectleiders en accountmanagers worden gekoppeld aan de opleidingsmanagers c.q. teamleiders en worden zo verbonden aan de onderwijsteams en hun ontwikkelpotentieel. Om de innovatiefunctie te versterken wordt daarnaast vorm gegeven aan een onderzoeksfunctie. Deze functie wordt belegd bij practoren, bij onderzoeksdocenten en bij docenten die een masteropleiding volgen en docenten in opleiding. Dit in de vorm van een eigen academie die een actieve rol moet gaan vervullen in innovatie en kennisdeling binnen de fusieorganisatie⁴⁰.

Op basis van het voorgaande stelt de Commissie het volgende vast:

- De kwaliteit van het onderwijs van de twee instellingen is bij aanvang van de fusie voldoende. De fusie moet bijdragen aan de continuering hiervan.
- De fusie draagt naar verwachting bij aan het versterken van de responsiviteit van het onderwijs. De (deels gezamenlijke) huidige inspanningen van beide organisaties op het gebied van m.n. onderwijsvernieuwing en bedrijfsopleidingen worden hiervoor organisatorisch samengebracht en verbonden aan de onderwijsteams. Daarnaast moet de inrichting van een eigen academie bijdragen aan de verdere opbouw van expertise en kenniscirculatie binnen de organisatie over o.a. actuele ontwikkelingen in het werkveld en de vertaling daarvan in opleidingen.

3.5 Menselijke maat

Bij de beoordeling van de menselijke maat zijn twee aspecten in het bijzonder van belang. Ten eerste moet de organisatie van het onderwijs ook na de fusie voor de individuele student en medewerker herkenbaar, toegankelijk en overzichtelijk te zijn. Ten tweede is er de (mede)zeggenschap over het onderwijs, de dagelijkse leiding moet herkenbaar en toegankelijk voor medewerkers, studenten en ouders.

Een belangrijk doel van de fusie is het in stand houden van bestaande locaties. Deze locaties zijn voorafgaand aan de fusie vaak al kleinschalig (zie ook bijlage 1). Het gemiddeld aantal vmbo-leerlingen van Clusius College per locatie is ca. 500 (met ruim 1.000 leerlingen is Castricum de grootste vestiging en met 275 leerlingen Heerhugowaard de kleinste vestiging). Het aantal mbo-studenten per locatie varieert van 65 in Schagen tot ca. 1.000 in Alkmaar. Soms zijn vmbo- en mbo-locaties gecombineerd, maar ook dan kent de grootste locatie (Alkmaar) in totaal niet meer dan bijna 1.500 leerlingen en studenten. ROC Kop van Noord-Holland heeft drie locaties in Den Helder met gemiddeld minder dan 700 mbo-studenten per locatie en één locatie in Schagen met minder dan 1.400 mbo-studenten. Leerlingen, ouders,

³⁷ Toekomstgericht kleinschalig onderwijs in een robuuste organisatie. Op weg naar een fusie, DEEL 2

³⁸ Tot nu toe onderdeel van Clusius College

³⁹ Die tot nu toe hoofdzakelijk functioneerde als organisatie achter de Onderwijsgroep Noordwest-Holland, zie ook paragraaf 2.

⁴⁰ Aanvullende informatie bij aanvraag fusietoets, Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland, d.d. 7 juni 2021.

studenten en medewerkers zijn doorgaans voldoende tevreden⁴¹. Wat betreft tevredenheid van docenten is er aandacht voor de aanpak van de ervaren hoge werkdruk en professionele ontwikkeling.

Alle vmbo-leerlingen van Clusius College hebben een mentor, op elke vestiging zijn er voorzieningen voor extra zorg en begeleiding (in het kader van passend onderwijs). Er zijn op elke vmbo-vestiging interne vertrouwenspersonen werkzaam, daarnaast zijn er externe vertrouwenspersonen voor geheel Clusius College. Elke vestiging heeft een vestigingsdirecteur en teamleiders, die als ‘achtervang’ fungeren voor docenten (waaronder mentoren) en begeleiders en ook contact hebben met ouders. Op elke vestiging is een leerlingenraad en ouderraad, die regelmatig overleggen met de vestigingsdirecteur. Vanuit elke ouderraad participeert één lid in de centrale ouderraad. Voor mbo-studenten van Clusius is de opleiding het ankerpunt. De begeleiding en ondersteuning is vergelijkbaar georganiseerd als in het vmbo. Elke student heeft een coach en de stage (bpv) wordt begeleid door aparte bpv-begeleiders. Ook het mbo kent teamleiders en een vestigingsdirecteur. Elke vestiging heeft een studentenraad, die regelmatig overlegt met de vestigingsdirecteur; vanuit elke raad maken een of twee studenten deel uit van de centrale studentenraad. Daarnaast zijn de verplichte klachtenprocedures adequaat ingericht.

In het ROC Kop van NH heeft elke student heeft een mentor. De stage (bpv) wordt begeleid door consulenten (aparte functiegroep). Het CvB overlegt met de studentenraad, met vertegenwoordigers uit de diverse opleidingen en organiseert bijeenkomsten met studenten. Er zijn in- en externe vertrouwenspersonen en een klachtenprocedure. De kleinschaligheid en de persoonlijke bejegening van medewerkers en studenten zijn wezenskenmerken van het roc en zullen in de nieuwe situatie blijven bestaan. Dit is ook wat zowel door de studentenraad als de ondernemingsraad naar voren is gebracht.

Kort samengevat is de medezeggenschap, inspraak, ondersteuning en behandeling van vragen en klachten zoveel mogelijk georganiseerd op locatieniveau. Stafdiensten ondersteunen vanuit Den Helder en Alkmaar de locaties. Dit blijft ook binnen de fusieorganisatie het uitgangspunt.

Vanuit de locaties worden de formele medezeggenschapsorganen gevoed. De fusieorganisatie kent straks één centrale ondernemingsraad, studentenraad en ouderraad.

De Commissie concludeert dat:

- er in de huidige situatie, voorafgaand aan de fusie, sprake is van onderwijs dat gegeven wordt op kleinschalige locaties. Leerlingen, ouders en studenten zijn in voldoende mate tevreden. Ook de tevredenheid van medewerkers heeft aandacht in het instellingsbeleid, waaronder de ervaren werkdruk.
- de inrichting van de fusieorganisatie is zodanig dat de menselijke maat voor leerlingen, studenten en medewerkers behouden blijft.

⁴¹ Ruim driekwart van de mbo-studenten van Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland zijn positief over de ervaren veiligheid op school. Dit komt overeen met het landelijk gemiddelde (77% positief, 16% neutraal en 5% negatief). 60% van de mbo-studenten van beide instellingen zijn positief over de sfeer op hun school. Dit ligt wat beneden het landelijk gemiddelde (63% positief, 27% neutraal en 10% negatief). Ook leerlingen en ouders van Clusius-vmbo waarderen deze punten (ruim) voldoende. Bronnen: JOB-monitor, LAKS-monitor, Geïntegreerd jaarverslag instellingen.

3.6 Draagvlak

3.6.1 Intern

Voor de aanloop naar en de nadere uitwerking van de fusie maken beide instellingen gebruik van een gestructureerd stappenplan. Onderdeel hiervan vormt interne en externe communicatie over de voorgenomen fusie. Hierbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de bestaande communicatiekanalen. Communicatie vindt plaats door gesprekken in teams, via nieuwsbrieven, via de website van beide onderwijsinstellingen en op de intranetten van ROC Kop van Noord-Holland en Clusius College is een pagina aangemaakt: 'Samen verder'. In november is hierop een FAQ geplaatst en in de komende maanden wordt voortgangsnieuws op deze pagina geplaatst worden. Als de fusie wordt goedgekeurd, wordt een projectstructuur met medewerkers van beide instellingen ingericht voor de verdere uitwerking en invoering.

Daarnaast zijn de betrokken medezeggenschapsorganen tijdig betrokken. Voor en na de zomer 2020 hebben tussentijds verschillende aanvullende overlegmomenten plaatsgevonden over het voorstel tot fusie, de FER en het spoorboekje voor fase 3. Alle medezeggenschapsorganen en de Raden van Toezicht hebben inmiddels positief geadviseerd over de voorgenomen fusie⁴²

De Commissie concludeert op basis van voorgaande dat er intern voldoende draagvlak is voor de voorgenomen fusie.

3.6.2 Extern

Parallel aan het interne communicatieproces is ook met externe partijen gecommuniceerd over de voorgenomen fusie.

In de regio werken de vijf mbo-instellingen (Clusius College, Horizon College, Nova College, Regiocollege en ROC Kop van NH) aan de verdere ontwikkeling van een gezamenlijke strategische agenda voor de ontwikkeling van het beroepsonderwijs (zie paragraaf 3.3.2.). Om onnodige concurrentie te voorkómen vindt jaarlijkse doelmatigheidsoverleg plaats op basis van werkafspraken.

Vanuit de vo-scholen in de regio is met begrip en veelal instemming gereageerd op de voorgenomen fusie. De intensieve samenwerking binnen de TOPgroep (vo-besturen in Noord-Holland Noord) waarin het Clusius College participeert, wordt ook in de nieuwe organisatie voortgezet.

Uit de reacties van het regionaal bedrijfsleven – waaronder branche- en netwerkorganisaties als VNO/NCW, Greenport Noord-Holland Noord, Seed Valley, het Ontwikkelingsbedrijf NHN – en lokale en provinciale overheden, blijkt dat partijen een fusie tussen ROC Kop van Noord-Holland en Clusius College een logische stap vinden die goed is voor de regio. In de beide RvT's hebben ook bestuurders vanuit het regionale bedrijfsleven zitting. Ook zijn en worden de bedrijfsadviescommissies en sectoradviesraden van de opleidingen (waarin bedrijven uit de regio zitting hebben) actief meegenomen in de communicatie over de fusie.

⁴² Een kopie van de positieve adviezen van alle medezeggenschapsorganen en van de besluiten van de Raden van Toezicht zijn bij de aanvraag gevoegd.

De Commissie concludeert op basis van voorgaande dat er extern voldoende draagvlak is voor de voorgenomen fusie.

3.7 Overige aandachtspunten

n.v.t.

Bijlage 1

Belangrijkste instellingen waar mbo-studenten uit Noord-Holland Noord hun opleiding volgen (2020)

Instelling	Aantal studenten	%
Clusius College	962	5
Mediacollege Amsterdam Ma	758	4
Regio College	864	4
ROC Horizon College	9.938	51
ROC Kop v Noord-Holland	3.216	17
ROC Nova College	1.495	8
ROC TOP	218	1
ROC van Amsterdam	1.904	10
Totaal	19.355	100

Bron: DUO

Aantal leerlingen en studenten Clusius College en ROC Kop van NH naar locatie(s) (2020)

Gemeente locatie(s)	Clusius College				ROC Kop van NH	
	vmbo		mbo		mbo	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Alkmaar	442	11	997	70		
Amsterdam	347	9				
Castricum	1.035	26				
Den Helder					2.018	60
Grootebroek	198	5				
Heerhugowaard	275	7				
Hoorn	518	13	356	25		
Purmerend	629	16				
Schagen	547	14	69	5	1.353	40

bron: DUO

Bijlage 2

Aantal mbo-studenten per beroepsopleiding per instelling (2020)

Beroepsopleiding en kwalificatie	Clusius	Kop van NH
Agro productie, handel en technologie	356	
Bloem, groen en styling	136	
Diervverzorging	437	
Groene ruimte	220	
Paardensport en -houderij	107	
Voeding	103	
Entree	63	88
Timmeren		42
Schoonmaak en glazenwassen		13
Elektrotechnische installaties		36
Industriële processen		25
Mechatronica		85
Metaalbewerken		52
Middenkader engineering		193
ICT support		193
IT systems and devices		84
Software development		84
Voertuigen en mobiele werktuigen		155
Binnenvaart		21
Koopvaardij		70
Koopvaardij SMBW		9
Logistiek		77
Supervisors Logistiek		27
Visserij Officieren		16
Zeevisvaart SW6		13
Advies en leiding in de verkoop		42
Management retail		62
Verkoop		36
Commercie		10
E-commerce manager		42
Financieel administratieve beroepen		21
Financiële dienstverlening		16
Juridisch-administratieve beroepen		21
Marketing, communicatie en evenementen		20
Office- en managementsupport		7
Economie en administratie (domein)		42
Particuliere beveiliging		37
Publieke veiligheid		145
Sport en bewegen		128

Veiligheid en vakmanschap		228
Haarverzorging		18
Bediening		51
Keuken		112
Travel, leisure & hospitality		34
Dienstverlening		128
Maatschappelijke zorg		254
Mbo-verpleegkunde		255
Pedagogisch werk		257
Verzorgende IG		259
Servicemedewerker		31

Bron: DUO